

WAGNERIANA CATALANA N°1 ANY 1994

TEMA 10. ALTRES TEMES

TÍTOL: **UN PAGÈS AL PURGATORI. OBRA EN UN ACTE.**

AUTOR: *Hans Sachs*

De Hans Sachs (1494-1576), el poeta-sabater de Nuremberg, de qui es celebra enguany el cinc-cents aniversari del seu naixement, reproduïm l'obra inèdita "Un Pagès al Purgatori", traduïda per Joaquim Pena de l'ASSOCIACIÓ WAGNERIANA, l'any 1927, en un esborrany manuscrit trobat a la Biblioteca de Catalunya.

Sachs, glorificat per Richard Wagner a la comedia lírica "Els Mestres Cantaires de Nuremberg" (1868), i dignificat per Goethe en el poema "Hans Sachsens poetische Sendung" (1776), va iniciar-se com a aprenent de sabater l'any 1509, arribant a ser mestre del seu gremi.

Tot i dedicant-se al seu ofici, no va perdre mai les seves inquietuds artístiques i culturals, havent rebut instrucció en l'art dels mestres cantaires per part del teixidor Leonard Nunnenbeck. Les seves ànsies de coneixement el portaren a viatjar per tot Alemanya des de 1910 a 1915 i a formar-se intel·lectualment i humana a partir dels autors clàssics romans i grecs, dels contes italians, especialment de Boccaccio, de la reforma luterana, de les cròniques i narracions de viatjes, de la Sagrada Escriptura, etc., fins a formar la seva pròpia personalitat intel·lectual que es va materialitzar en una extensa producció literària que comprén més de 4.000 poemes i 1.700 contes, sainets i drames.

L'obra poètica manuscrita de Hans Sachs, bona part de la qual es conserva a Zwickau (Saxònia), compren els Cants de Meistersinger (Meisterschulgedichte), per ser recitats a l'escola dels Mestres Cantaires i els "Spruchgedichte" o poemes gnòmics, recull de versos octosíl·labs aplejats i intercal·lats amb versos de nou síl·labes.

*Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com). info@associaciowagneriana.com*

Són característiques de la producció de Hans Sachs, la ingenuïtat i una certa picardia en el tractament dels temes, així com el rigor en l'observança de la mètrica. No per res ell era el Mestre Cantaire número ú! N'és bona mostra del què diem, l'obra que tot seguit publicuem.

Escena I

L'ABAT

(entrant amb Fra Ulrich)

Que ets bella, oh felicitat!

No hi ha cap home qui parlar

en veritat mai pugui dir així:

jo sóc completament feliç.

FRA ULRICH

Oh, bon senyor, torbat us veig,

puix de la sort així us planyeu,

prou bona, doncs, per vós no ha estat?

Si sou un principesc abat,

no us ha dat prou la sort encara?

L'ABAT

Emprô a l'ensem ellam privava

del sacre estat matrimonial

açò bé força greu que a mi em sap

puix que'l meu nom il.lustre així

d'alta nissaga i vella estirp

del tot morir amb mi deurà.

FRA ULRICH

Oh bon senyor, ço us raca tant?
El matrimoni no enyoreu
qu'en ell ben aviat trobeu
per tot arreu fatics i penes,
els fills tan xics com grans us pesen,
l'un és malat, l'altre un cap-verd
tant pels seus mots com pels seus fets,
per ço us fan patir tothora
i us fan passar afronts i vergonyes.
Si és renyinosa la muller,
tindreu amb ella etern turment,
raons, baralles i altres plagues
que prou fareu de comportar-les,
i ensems, amb fàmuls i donzelles,
a casa us cal combatre sempre.
No es pas tot tan dolç i bo
ço que al casat espera dons.
Tel matrimoni molts secrets
d'enveja i gelosia és ple,
de tot açò en sou deslliurat.

L'ABAT

Si, Fra Ulrich, açò és veritat,
d'angúnies jo ben lliure estic.
Anem doncs fent, vivim tranquils,
com fins ací ho havem estat.
Jo'm creia que sols pels casats
era agra a voltes la minestra.

FRA ULRICH

Vostra mercè bé prou pot veure
que pot havê molta immundicia
al matrimoni cada dia
pels planys que a vós venen a fer
tants de casats, bons i dolents.

L'ABAT

Ben cert que cada dia'm venen
amb tan estrofolàries queixes
que quasi'm sembla somniar.
No oiú? Veieu qui és qu'ha trucat
fora el portal del monestir.

FRA ULRICH

Una pagesa veig allí,
la dona d'Enric Enze, crec
que a dir-vos ses trifulgues ve.
Té un marit curt de gambals
qu'èsser gelós res més no sap.

L'ABAT

Obriu-la doncs i feu-la entrar
veiam quins planys ací'ns farà.

Escena II

LA PAGESA

Ai senyor Abat!, pobre de mi,
perque'm doneu consell jo vinc.

FRA ULRICH

Pobreta, és tota atabalada,
com una rata emmetzinada.
M'apar que'n sentirem de bones
ella ho creu tot i hom l'ensarrona.

L'ABAT

Doncs, bona dona, què voleu?

LA PAGESA

Senyor, jo tinc un marit ja vell
de mi gelós és dia i nit
i quasi'm fa patir del pit.
M'espia arreu ple de quimera
i'm vol fermâ amb una cadena
perque de casa no isqui mai;
sovint me mou un guirigall
tantost que'm miro un altre hom,
enc que no li digui ni un sol mot,
fins de bagassa'm em tracta ell,
m'insulta i pega crudelment,
i ja no puc més aguantar.

L'ABAT

Filleta meva, pel teu plany
m'ha sembla't que potser permets,
qu'et galantegin, ell n'ha esment
sa gelosia és motivada.

LA PAGESA

No senyor Abat, casta i honrada
fins ara jo he estada sempre
anc que gelós el vell m'ofengui
Per ço jo'm vinc a confiar
Perquè hi pogueu remei posar
si nó pot ser que'l cap jo perdi.

L'ABAT

Res de millor jo no't consello
sinó que el vell cal que al punt provi
un mes sencer, el purgatori
i expii així sa gelosia.

LA PAGESA

Pro aixi'l meu hom morir deurà

L'ABAT

Si i quan al purgatori resti
i el gelós el càstig rebi
serà-li après restituida
pel meu mandat, sa propia vida
llavors l'home més bo del món
serà i mai més de tu gelós.

LA PAGESA

Si bon senyor, que sigui així.

L'ABAT

Mes quina paga hi ha per mi

Si'l vici lleig li sé llevar?

LA PAGESA

Senyor, al meu estable hi ha
una olla amb diners ben colgada

Jo us la donaré de bona gana

si mal no m'en record hi tinc

fins a set lliures allà dins,

més jo us les hauré de portâ

mentre al purgatori ell serà

car les vigila fi, el meu hom.

L'ABAT

Doncs nostre tracte sigui clos

mes ço ningú no ha de saber-ho

Ací al convent tu l'home envia'm

bo i fent que com present me porti

formatge, ous o una altra cosa,

llavors mon art cal que jo enjogui

i al purgatori prest l'envii.

LA PAGESA

Si amat Senyor, així ho faré

aquesta nit aci'l tindreu.

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
Http://www.associaciowagneriana.com. info@associaciowagneriana.com

Escena III

Fra ULRICH

Què us sembla la pagesa, doncs?

No es pas tal com vos deia jo?

L'ABAT

És com un pobre animalet.

Açò a mi'm va perfectament

Lleial consell m'ha demanat

del seu gelós marit fent planys.

Vull ajudar-la a escarmentar-lo

si no ella acaba per deixar-lo.

Per ço li he dit, per divertir-me,

que al purgatori cal l'enviï

i allà la gelosia ell purgui.

Veiam, doncs, com ens caldrà dur-ho

perque la cosa vagi llisa

l'olla amb pistrincs que nostra sigui

i amb aquest avi tan panarra

puguem ensems jugâ una farsa.

FRA ULRICH

No sé pas com us ho fareu

perqué al Purgatori'l dugueu.

L'ABAT

Vaig a mostrar-vos com ho agafo

pro cal per mor de Déu, callar-us-ho.

la dona ací com per atzar

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www. associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com). info@associaciowagneriana.com

el seu marit m'enviarà,
tantost vindrà li oferiré
un vi bo, així l'ensopiré
i quan el somni l'hagi pres
i jegui com un mort talment
llavors l'hem de portar al chor
i'l posem dintre un panteó,
tot ço que després esdevindrà
ja us ho podeu imaginâ.
El beure es dintre un got molt bell
en mon armari, quan diré
d'anâ a cercar-lo, feu-ho bé.

FRA ULRICH

LLà arriba, l'infeliç pagès.

Escena IV

EL PAGES

Vinc a trobar-us, senyor Abat,
perquè la dona i jo hem pensat
fer-vos present d'aquestes peres
Pro us prego no perdeu la panera
Jo prou la conec per les vetes.

L'ABAT

Oh quines peres tan flairoses
Són peres d'aigua, les més dolces

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com). info@associaciowagneriana.com

pro encara un xiquet verdes són
i no menjar-les és millor.

EL PAGES

Amb palla les poseu, senyor
Hi ha moscatella ací entre mig
podeu menjar-la tot seguit.

L'ABAT

Deixem-nos ja de peres dons,
Fra Ulrich, porteu-me'l vi bo
Que lla dins l'abadia és.
Que tal, com va vostra muller?

EL PAGES

A casa és, filant, cantant
tota contenta, més que mai.
I no comprenc com té tal joi
car ja ha rebut tres cops avui.

FRA ULRICH

LLa fora hi ha dos camperols
que ací han estat cridats per Vós

L'ABAT

Si, és veritat, doncs tot seguit
feu-los entrar tots dos ací
Emprô tu seu i bes bevent
ja tornaràs a casa après.

EL PAGES

Senyor Abat,quin vi més bó,
per mor de Déu, un altre got!

Escena V

L'ABAT

El rèdit.No m'heu dut l'import
del cens?

Si ara us renyès, i si us peguès
i us enviès a la presó
jo no tindria, doncs, raó?

TONET

Senyor Abat, calmeu l'enuig
car tan bon punt haurem batut
us portarem el preu del gra.

L'ABAT

Així podeu llavors, tornà

COLAU

Guaita el veí com cau per terra
Donem-li ajut perquè s'aixequi
Tinc por que no hagi fet a tots
Jo'm tem qu'eix home està ben llest!

L'ABAT

No'n podem esperar res més de bo

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
Http://www. associaciowagneriana.com. info@associaciowagneriana.com

Mireu quina color tan groga
Ha perdut ja totes les forces.
Ves com el nas se li ha esblaimat
i els ulls com han perdut l'esclat
No té ja pols, jo dic qu'és mort!

TONET

Ja has begut oli, així tantost?
Ahir mateix plegats estàvem
i'l xerigot tots dos tastàvem
que prompte s'en va un home al sac.

COLAU

La seva dona què dirà
quan li duren la trista nova
que aci'l seu home mort es troba
vols-tu, Tonet, anar a explicar-li?

TONET

Si, i no crec pas, preguntí gaire
car ell tan fort l'ha fet patir
sempre gelós de dia i nit
com prou al poble sap tothom.

L'ABAT

Vosaltres agafeu el mort
porteu-lo de la esglèsia al chor
que llà davant un panteó
de pedra marbre's troba obert
i dintre d'ell l'enterrarem.

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com). info@associaciowagneriana.com

Demà mateix, ben solemnia
farè per ell un funeral.
Digueu a sa muller açò
que demà's posi al cap del dol.

Escena VI

L'ABAT

Ja el pagés és enterrat
Tantost es faci nit hi aneu
i del sepulcre me'l treieu
arrossegant-lo cap avall
i al carcer fosc deixeu-lo estar
que jegui fins a mitja nit,
quan sigui ja desensopit,
farà grans crits, fort rebombori,
creient-se mort i al Purgatori,
doneu-li après bon fart de llenya
per ser gelós de sa costella.
Amb ell feu moixiganga aital
com punt per punt us he explicat,
prô que tot passi ben secret
perque ningú no n'hegui esment.

FRA ULRICH

Jol portaré al purgatori
i li mouré tot eix desori
per castigar sa gelosia

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com). info@associaciowagneriana.com

que se'n recordi per la vida.

L'ABAT

Prou que ara força a mi'm plaurà
veure com ell, dons, s'ho prendrà
Quan Fra Ulrich li do' la nova
qu'ell dintre'l Purgatori's troba.
Se'n deurà fer de planys i crits
I nos, quin tip de riure, així!

Escena VII

FRA ULRICH

Renoi! què pesa aquest pagès!
Veiam si ara es ja despert,
i en tal cas, què deurà dir
sens sebre res del succeït?

EL PAGES

Mal llamp! Vatua! On sóc,dons?
Qué és aquest cau tan tenebrós?
No veig pas res i res no sento,
sols trobo quatre murs de pedra!
Com, ací dins, vingut haurè?
Vaig a cridar, doncs, ma muller,
Elisa, obra i treu-me al punt!

FRA ULRICH

Calla, que al Purgatori ets tu!
Ací una estona deus romandre
suant amb altres pobres ànimes
com elles deus penar també.

EL PAGES

Ira de bet! Mala reïra! On dec ser?

FRA ULRICH

Tu eris in Purgatorium!

EL PAGES

Prou! Deixa't ja de llatinades
i parlem ben clar i català!

FRA ULRICH

Pobre pagès, poc te plaurà;
tu ets, ai, al Purgatori

EL PAGES

Oh! doncs no és cas de fer-hi broma
mes diga'm, doncs, es que vaig
morir-me?

FRA ULRICH

Si, amb un tip de beure finires
ton cos es ja enterrat a terra.

EL PAGES

Jo perdré'l seny, d'aquesta treta!
Doncs, sóc només una animeta?

FRA ULRICH

Acota't ja que't toca'l rebre
Del Purgatori sentiràs
les penes ara, al teu detràs.

EL PAGES

Ai si! No piquis pas tan fort
perquè jo'm pugui avesâ als cops

FRA ULRICH

Puix que tan ple de gelosia
mentre en la terra tu vivies,
de la muller desconfiares,
per ço ara't cal patî aquest càstig!

EL PAGES

Si, per disort fuí molt gelós
de ma muller, més cada jorn
fou perquè l'estimava tant
ço a engelosir-me m'impulsà.
Cap frare mai no m'avisà
qu'èsser gelós fos gran pecat,
sinó, açó no hauria fet.
Jo't prec que'm facis assaber
si ets un dimoni o bé qui ets tu,
que tan forts cops al cos m'has dut?

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www. associaciowagneriana.com.](http://www.associaciowagneriana.com) info@associaciowagneriana.com

FRA ULRICH

No só un dimoni de l'Infern
com tu, jo una ànima talment
també patint, al Purgatori.

EL PAGES

Ai, car company, vols doncs,
respondre,
i sóm ací, tots dos, tan sols.

FRA ULRICH

Oh prou, pobre infeliç! No, no!
Ací hi ha d'ànimes milers
per a rostir com vós també
emprô, no's veuen mai ni's senten
els que ací en gran foguera cremen.

EL PAGES

Ves, dons soc ara sota terra?
oi? Ah! se'n fugí l'ànima meva
Ai pobre, ai de mi, ai pobre!
Sóc mort, doncs, sens misericòrdia?
Com plany la dona i la canalla
i camps i prades, porcs i vaques,
també'l diner, que a dalt, al mon
gaurdí colgat com un tresor.
I aci haig de raure maleït
per mor d'haver-me engelosit
crudel ma vida s'és trencada
si seixanta anys jo arrossegava

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www. associaciowagneriana.com.](http://www.associaciowagneriana.com) info@associaciowagneriana.com

set o vuit més prou poguí viure
no hagués estat la gelosia.

FRA ULRICH

Té, menja i beu, ci tens pa i vi
que ta doneta aquesta nit
ha ofert per la missa d'ànimes

EL PAGES

Mercès! Doncs no m'oblida encara.
Prou qu'ella m'estimava un xic
mal que renyissim tan sovint.
Mengen les ànimes, també?

FRA ULRICH

Oh si! És un costum molt vell!

EL PAGES

Perquè ella sols m'ofrena açó
i no cap llum per veure-hi jo
puix que ací és fosc com dintre'l clot.

FRA ULRICH

Un ciri ha dut pro ha cremat tot
mentre la missa han dit per tu.

EL PAGES

Mala reïra! Sou prou rucs!
Del llum tinc més necessitat
jo que no'ls frares a l'altar.

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com). info@associaciowagneriana.com

LLa dalt, al jorn, ja hi veuen força!

FRA ULRICH

Au menja i beu i deixa-ho còrrer,
al Purgatori ha d'essê així.

EL PAGES

Ai, ai, que n'és d'agre aquest vi,
més que'l més agre del celler!
Ella m'ofrena el més dolent
per l'animeta del bon jan.
Digueu, quan tot ho hauré expiat
per a poder al cel anar-me'n?

FRA ULRICH

Amic, ni en cent anys encara
car el pecat que tu has comès
de gelosia vol llarg temps.
Emprô potser t'esdevindria,
si'l teu abat intercedia,
que l'ànima't tornés al cos
i amb la muller tornar tu llavors.

EL PAGES

Oh si pogués tornâ a la terra,
jo fora l'home més bo de mena.
Mai més gelós, mai de la vida
sempre a la dona cediria;
tot li daria, 'l que volgués,
per no tornar a patir mai més.

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com) info@associaciowagneriana.com

Escena VIII

L'ABAT

Fra Ulrich, prou de bromes ja!
Doneu-li una poció
perque's condormi abans del jorn,
torneu-lo a dintre'l panteó,
perque de mort ell ressusciti
i torni amb dona i fills a viure.

FRA ULRICH

Beu ara aquest dolcíssim vi
que ta muller te ve a oferir

EL PAGES

A fe que aquest té un tast més bo!
És de la bota del racó!

FRA ULRICH

Ara'l pagés no és tan pesat
que al Purgatori ha dejunat;
un mos de pa tan sols tastava,
minsa racció'l diable li dava.

L'ABAT

Ara ell ha tastat el Purgatori,
sa gelosia ha tret de sobre,
i amb açò ha ben cregut,
que havia sa vida perdut.

Deu tornar a subsistir

i amb dona i fills viure feliç.
Tan ell, com la dona, tots són
gent beneïta i poca solta.

EL PAGES

Ai, senyor Abat, jo us donc mercès,
car vostra gran persona ha fet
que jo tornés a aquesta vida,
tal com una animeta pia
escapant del purgatori.

L'ABAT

Doncs d'ara endavant mai més
no tornis
a esser gelós de ta muller
que açó a les dones els fa malbè.

EL PAGES

No cal que ho dubteu pas senyor!

L'ABAT

A casa teva torna doncs,
I ara jo vaig a dir la missa
perquè amb bon ordre tot devingui
com cal les coses sien.
Diumenge torna ací al monestir
que jo et convido a taula amb mi,
fil per randa vull que'm contis,
ço que esdevé al Purgatori.

Escena IX

COLAU

L'amic Conrad fa poc va dir-nos
que'l pobre Enric tornà a la vida,
ens ha enviat la seva esposa
per veure si és veritat la cosa;
si ell pel convent ja va cridant
tan eixerit com era abans,
pero jo no ho puc creure pas.

TONET

Vés, vés, si els meus ulls no han errat
allà'l claustre l'Enric veig,
té l'aire greu, ferreny talment
com si ell un nin s'hagués menjat
o com el llop quan furta un xai!

COLAU

Si a fe, sols és el seu esperit,
qui de l'infern és ara eixit
veniu, fugim-ne a corre-cuita!

EL PAGES

Ei, atureu-vos amics caríssims!
Jo torno a viure en bona fe!
No'm tingueu por, no, no, atureu's!

TONET

Ja tornes a estar bo, compare?

Ton ànima on és anada?

Al cel anà o bé a l'infern?

EL PAGES

La pobra al purgatori anà.

Quatre setmanes hi restà,

sofrint-hi penes monstruoses.

COLAU

Què has patit, doncs, al Purgatori?

EL PAGES

Ai, unes penes monstruoses!

M'han dat torments de moltes menes,

amb llit molt dur i mala menja;

també'm turmentaven les rates,

les puces i les aranyes,

a més m'han dat un fart de llenya

fins fer-me sang amb una verga

també'm ficaren dintre un pot,

amb sa fortor qu'empudegava,

per dissort.

Llà dins hi havia uns corbs sinistres

ni'l sol ni estels, llà mai no he vistos,

ni'm van encendre cap llum mai.

TONET

Pro Enric, veiam per quin pecat
Aital fart de llenya't vinguè a sobre?

EL PAGES

Perque gelós fui de la dona.
Açó m'ha dut moltes dolences!
Pecat més gran no hi ha a la terra,
que'l ser gelós. Per çó, amics meus,
d'açó jo us dic que us en guardeu,
car es punit el qui s'hi troba
a cops de vara al purgatori.
Veniu a casa amb ma muller,
que alli contents i gais serem.
Farem de nou les nostres nocces
i no ofendré mai més ma esposa.

* * *

Que a ser gelós d'ella no torni
perquè no ho hagi d'expiar
al Purgatori, vol En Hans Sachs.